

LES 10 - HET GROTE IK

Alles wat je bent alles wet je ooit zult zijn, alles wat je aan mogelijkheden in je draagt is deel van je eigen wezen.

Wie op aarde leeft, gebruikt maar een betrekkelijk klein deel van die totale persoonlijkheid. Als die persoonlijkheid echter leert: Innerlijk aanvaarden, kan zij via emoties, via inspiraties en hoe men dat ook moge noemen een aanvulling vormen op het redelijke bestaan en je daardoor een verdieping geven van het ik besef.

Als je jezelf wilt projecteren (of dit nu is je wezen, je uitstraling projecteren danwel jezelf buiten de stof plaatsen en elders gaan waarnemen) dan zit je altijd met die twee dingen: het Grote Ik en het stoffelijke ik. Op het ogenblik, dat tussen deze beide weinig of geen verbinding is, zal het uitstralen van je persoonlijkheid over het algemeen beperkt zijn. Als je daarentegen innerlijk zeer sterk geladen bent zodat je emoties je onbewuste achtergronden je geestelijk, deel van het ik a.h.w. meespreken dan projecteer je plotseling een veel sterker veld, je bent veel gemakkelijker aanspreekbaars veel gemakkelijker te bereiken.

Het zal u duidelijk zijn waarom ik dus het Grote Ik als basis neem. Want bij alles wat wij willen bereiken is dit totale ik gelijktijdig onze begrenzing en voor ons een bijna onuitputtelijke voorraadschuur van mogelijkheden.

Wij hebben in de cursus een aantal aspecten gezien. Wij zijn filosofisch geweest. Wij hebben het gehad over de mogelijkheden om het ik op welke wijze dan ook te projecteren. Wij hebben gesproken over harmonie. Al die dingen zijn van belang. Laten wij dan deze laatste bijeenkomst eens gebruiken om eenvoudig een paar punten op een rijtje te zetten en daar dan nog enkele praktische conclusies aan verbinden.

Het totale ik bevat een weten dat vele levens en vele werelden omvat. Niet al dit weten is toe te passen in de stoffelijke wereld. Een groot gedeelte daarvan kan echter worden aangepast en heeft dus in de stoffelijke wereld wel enige betekenis.

Wanneer wij in onszelf stil kunnen zijn zodat het gehele ik een eenheid wordt en niet meer de redelijke persoonlijkheid als een opposant staat tegenover de emotionele zijde, dan ontstaat voor ons een fusie waarin de gehele persoonlijkheid met al haar mogelijkheden zich kan manifesteren. Dit is onder meer een bron van kracht. Daarnaast echter betekent het een niet rationeel maar intuïtief tot stand gekomen weten. Dit weten hebben we nodig omdat het onze oriëntatie bepaalt t.a.v. de wereld die we nu als de onze beschouwen.

De praktische conclusie is dan: In de 1^e plaats: meditatietechnieken van welke aard dan ook zijn dienstig, om een ik-projectie, te verwezenlijken. En de mogelijkheden daarvan te vergroten. Daarbij is het wel van belang dat meditatie niet op een onderwerp maar op totale rust, op totale eenheid van het ik zijn gericht. In de 2^e plaats: Ons ik heeft een groot aantal voertuigen. Elk van die voertuigen kan in zijn eigen wereld waarnemen. Wij beschikken ook wanneer we op aarde zijn over enkele voertuigen die kunnen worden gebruikt voor waarnemingen in de materie zowel als in de astrale wereld en in bepaalde Zomerlandwerelden. Als wij het hebben over de projectie van onze persoonlijkheid, dan denken wij gewoonlijk niet verder dan deze mogelijkheden. Het daarvoor gebruikte voertuig is over het algemeen het etherische, in enkele gevallen een laag geestelijke. Het astrale voertuig wordt door ongeschoolden gebruikt, maar bergt vele gevaren in zich. Het gebruik daarvan zou vermeden moeten worden.

Elke projectie van de persoonlijkheid met het doel waarnemingen te doen op andere plaatsen zou dienen te geschieden aan de hand van een voorstelling van de plaats die men heeft of van een gevoelsindruk van de plaats die men op welke wijze dan ook kan verkrijgen.

Praktische conclusie: Daar het astrale voertuig niet gewenst is, zullen wij bij elk gevoel van uittreding, elk gevoel van wazig worden en wegdrijven ons onmiddellijk concentreren op wat voor ons een symbool is van een geestelijke wereld. Voor veel mensen is b.v. de voorstelling van het gouden licht of zonlicht daarbij voldoende. Hiermee voorkomt men dat het astrale voertuig betrokken wordt bij verdere acties, die door het bewustzijn worden gestuurd.

Wanneer wij uittreden en een bepaalde voorstelling hebben, dan stellen wij ons niet voor dat wij naar die plaats toegaan, maar alleen dat wij ter plaatse zijn. Onze eerste taak ter plaatse is altijd waarnemen: dat wil zeggen het gezichtsveld bewust, en geconcentreerd doen wentelen in een horizontaal vlak van 360 graden. Pas nadat wij dit hebben gedaan en ons dus goed hebben georiënteerd, kunnen wij eventueel verdere bewegingen maken. Ofschoon er andere mogelijkheden zijn, is het voor de doorsneestofmens het eenvoudigst als hij zich voorstelt dat hij in de gewenste richting gaat.

Wanneer wij in een geestelijke toestand zijn hetzij uitgetreden, hetzij in een toestand van ontruktheid dan kunnen wij een medemens niet meer beroeren op stoffelijk niveau. Dat wil zeggen, dat stoffelijke redelijke benaderingen op dat ogenblik evenmin zinvol zijn. Wij kunnen geen daden stellen, maar wij kunnen wel invloed uitstralen.

De communicatie in uitgetreden toestand berust in feite op een projectie van denkbeelden of gedachten in ons. Daarvoor is het nodig deze indrukken, deze woorden, deze denkbeelden zo sterk mogelijk te formuleren. Wij kunnen dit het eenvoudigst doen door ze ons eerst voor te stellen en ze dan uit te spreken. Geestelijk doe je dat dan ook inderdaad al hoort niemand het. Hierdoor is het denkbeeld dermate scherp geformuleerd en bovendien op een bepaalde persoonlijkheid gericht dat de overbrenging ervan naar tenminste diens onderbewustzijn en bij gevoelige personen direct naar het bewustzijn mogelijk is geworden.

De praktische conclusie: Wij moeten, als wij willen projecteren wat we zijn, op een zeer definitieve wijze te werk gaan. Geen vage voorstellingen, maar een nauw omschreven beeld. Geen algemene gevoelens, maar een nauwkeurig omschreven boodschap. Wees niet bang voor formuleringen, de formulering doet niet te zake. Ze wordt toch altijd door de ontvanger vertaald in eigen termen, als hij ze al bewust ontvangt.

Realiseer u dat u - uitgetreden zijnde - geen mogelijkheid heeft dan alleen het projecteren van gedachten tot communicatie met mensen die in de stofleven en dat u verder geen directe mogelijkheid heeft tot ingrijpen op stoffelijk niveau.

Dan komen wij terecht aan de andere kant van de zelfprojectie waar wij proberen om onze persoonlijkheid uit te stralen. Daarbij zijn een paar punten die iedereen kent. Ik zal ze nog eens herhalen:

Wanneer u bepaalde emoties of gevoelens heeft, dan straalt u die uit in uw omgeving. U doet dat intenser naarmate u zelf vollediger en emotioneler bij hetgeen u doet betrokken bent. Het is duidelijk dat als u sterk uitstraalt, u zelfs voorwerpen met die uitstraling dermate kunt doordringen dat ze nog wel lange tijd daarna diezelfde emotie blijven uitstralen op een manier die voor ieder gevoelig persoon merkbaar is.

Realiseer u heel goed dat u dus nooit slechte gevoelens moet uitstralen als u toevallig een paar voorwerpen in de buurt heeft staan. Ik zou het trouwens als ik u was helemaal vermijden, maar dat is een zuiver persoonlijke opinie.

Wanneer u echter woede of iets dergelijks uitstraalt en u laadt voorwerpen daarmee op, dan blijft die straling daarin doorwerken. Dat is iets dat vergelijkbaar is met de z.g. spookverschijnselen die als een afdruk in de omgeving liggen en die door een gevoelig persoon weer tot leven kunnen worden gewekt.

Realiseer u verder: uitstraling van gevoelens impliceert oprechtheid van de persoonlijkheid. U kunt uw persoonlijkheid niet projecteren als u niet althans innerlijk oprecht bent. Uiterlijke vormgeving doet daarbij minder ter zake, maar wij moeten rekening ermee houden dat alles wat wij innerlijk zijn, wordt geprojecteerd, niet datgene wat wij het liefst naar de ander zouden willen overbrengen. Hiervan zijn modificaties mogelijk, maar dat kan alleen op zeer korte afstand, voor zeer korte tijd en met een betrekkelijk geringe intensiteit.

rde der Verdraagzamen

Sleutels jaargang 30 : 84 – 85 cursus 1 - Zelfprojectie

Les 10 – Het grote IK

Conclusie: Willen wij gaan werken met uitstralingen vanuit onze stoffelijke persoonlijkheid, dan is het zeer belangrijk dat wij innerlijk tot rust komen. Eerst wanneer wij een mate van innerlijke evenwichtigheid hebben bereikt zijn wij namelijk in staat tot een zuivere definitie te komen van datgene wat wij wensen te representeren zonder daarbij gelijktijdig te proberen onze persoonlijkheidsgegevens in feite te vervalsen.

Wilt u echter die persoonlijke uitstraling sterk richten kies dan iets waarvan u eerlijk overtuigd bent: iets waarmee u zich innerlijk verbonden voelt. Maak dit tot draaggolf van al datgene wat u aan een ander a.h.w. wilt opleggen of wat u die ander wilt geven. U zult ontdekken als uw liefde voor de natuur zeer sterk is, u een persoon zelfs als die persoon u eigenlijk antipathiek is, toch kunt benaderen met een uitstraling van liefde op het ogenblik dat u die persoon ziet als deel van het milieu. Zou u hem als een afzonderlijke persoonlijkheid benaderen, dan wordt hij onoprecht en de mogelijkheid om dan werkelijk met uw uitstraling die persoon te bereiken en tot een zekere harmonie te brengen is zeer gering.

Er zijn natuurlijk nog andere methoden en werkwijzen. Het zou te ver gaan om die allemaal hier op te sommen.

De basis van alles wat we doen is gelegen in iets wat ik toch een filosofisch concept acht:

Er is één kracht. Wij zijn deel van die kracht. Dóór ons dit deel zijn van die kracht bewust te worden kunnen wij werken uit het geheel van die kracht voor zover ons wezen die kan bevatten. Dit is zeer belangrijk. Maar er zijn belangrijkere dingen wanneer je in de stof leeft dan alleen dit.

Dat wat je doet, moet verantwoord zijn. Je kunt geen fantasiewereld opleggen aan de werkelijkheid. Als je al enige kracht daardoor kunt overdragen, dan zul je toch weer ergens gefrustreerd zijn door de gevolgen. Nogmaals, realiseer je heel goed wat je moet zijn, wat je moet doen.

Innerlijke vrede, innerlijke harmonie, ja, een punt bereiken waar alle denken a.h.w. vervaagt en geen betekenis meer heeft, is ook hier erg belangrijk.

Deel zijn van God, zoals men dat dan noemt, betekent echter ook een verantwoordelijkheid aanvaarden voor al datgene wat die God in je legt. Je kunt niet het ene zijn zonder het andere. Elk gebruik van de kracht in u betekent ook een verantwoordelijkheid ten aanzien van de bron van de kracht waaruit u de zaken put. Juist die verantwoordelijkheid zal voor een stoffelijk mens betekenen dat hij op een redelijke wijze te werk gaat, dat hij zijn procedure in vaste vormen giet, dat hij datgene wat hij wil bereiken ook inderdaad in zijn stoffelijke wereld als goed en aanvaardbaar ervaart,

Het zal u duidelijk zijn: bij al deze dingen is de achtergrondgedachte van overwegend belang. Als u niet kunt geloven dat u deel bent van de totale kracht, dan zal het heel erg moeilijk zijn om daaruit te werken. Als u gelooft deel te zijn van een andere beperkte kracht, zult u daaruit kunnen werken omdat ze een deel van het goddelijke weergeeft. Maar u bent dan beperkt door de geaardheid van het wezen dat u zich voorstelt.

Nuchtere conclusie in dit geval:

Ongeacht alle filosofische concepten is een aanvaarding van een totaliteit of van een kracht noodzakelijk om daaruit kracht te kunnen putten, de persoonlijkheid te projecteren of krachten vanuit de stoffelijke persoonlijkheid te projecteren. Daar waar deze aanvaarding teveel wordt overschaduwed door een ik-beeld, zal de werkzaamheid en de mogelijkheid van elke projectie aanmerkelijk worden verminderd. Iemand, die alleen zichzelf zoekt, kan alleen met zijn eigen krachten werken en die zijn dan in vergelijking tot andere zeer beperkt.

Werk uit het besef van het geheel. Geloof aan een kracht hoe u deze ook omschrijft. Voel u deel van deze kracht. Stem uw wezen en uw werken af op deze kracht, maar zorg ervoor dat ze in uw eigen wereld en voor uw redelijk en stoffelijk besef zo goed als voor uw gevoel aanvaardbaar blijft. Pas als dit het geval is, heeft u optimale resultaten te verwachten.

Wie probeert alles in vormen en formalismen onder te brengen, zal heel snel ontdekken dat ook dit ketenen zijn. Als wij het ik willen projecteren en wij doen dat alleen aan de hand van een vaste procedure, dan kunnen wij zonder deze procedure niet meer werken. Maar op het ogenblik, dat wij de procedure op zichzelf als van geen belang achten en zo nodig achterwege kunnen laten op grond van een innerlijke overtuiging, zullen wij onder alle omstandigheden en te allen tijde kunnen werken uit de kracht van de totaliteit. Wij zullen dan met de kracht van de totaliteit al datgene wat waarlijk en eerlijk in ons leeft kunnen projecteren naar de buitenwereld. Het is van groot belang dat u ook dit begrijpt,

Er zijn mensen die bepaalde spreuken gebruiken (choans e.d.) om in een bepaalde trance te komen en daarin dan het gevoel van eenheid beleven. Ik heb daar niets op tegen. Maar als u nooit heeft geprobeerd met een andere spreuk hetzelfde te bereiken of desnoods door een andere procedure hetzelfde tot stand te brengen, dan heeft u uw mogelijkheden beperkt. Praktisch gezien betekent dit: Wees vooral plooibaar ook in uw geestelijke benadering. Wees plooibaar in de manier waarop u de dingen doet. Laat mij het zo zeggen:

Het ene ogenblik kunt u zich projecteren naar een mens met een korte hevige golf. Het volgende ogenblik wilt u misschien t.a.v. een andere persoonlijkheid eerder een langdurig veld afgeven. In beide gevallen zullen de resultaten vergelijkbaar of gelijk zijn. Maar voor u is op het ene ogenblik die golf noodzakelijk en dwingend het andere ogenblik daarentegen juist de gelijkmatigheid. U kunt niet afgaan op bepaalde uiterlijke normen. U moet altijd kunnen improviseren. Daarom zou ik zeggen:

Improvisatievermogen, zelfs een mate van fantasie bij het gebruik van geestelijke krachten, het beleven van geestelijke krachten en projectie van de persoonlijkheid op welke wijze dan ook is noodzakelijk en onvermijdelijk.

Ik wil nu even afwijken van hetgeen ik tot zover heb gezegd. Ik meen, dat het een redelijk duidelijk en feitelijk juiste samenvatting is van veel dat u heeft geleerd in de voorgaande lessen. Er zijn echter dingen die u heel goed moet begrijpen.

Elke kracht, elk wezen - of het nu een geest is of desnoods een plant - kan projecteren. Lagere bewustzijnsvormen, die geen redelijke scheiding hebben ondergaan, projecteren over het algemeen veel intenser dan mensen. Daar staat tegenover dat hun projectie niet gericht of zeer beperkt gericht is en daarom alleen die persoonlijkheden kunnen beïnvloeden die een gelijksoortig bewustzijn bezitten.

Zijn er echter wezens, die mensen als een deel van hun wereld hebben aanvaard, dan blijkt dat zij vaak in zeer sterke mate in staat zijn hun gevoelens en zelfs ook hun wensen te projecteren naar mensen. Dit gebeurt niet op verstandelijk vlak, maar het is desalniettemin voor de meeste mensen die zich met dieren harmonisch gevoelen onmiskenbaar. Dat is heel belangrijk.

Wij zitten met een mensheid die niet in staat is zichzelf als een eenheid te beleven. En u al probeert u het beste zult ook moeten ontdekken dat u elke keer toch weer uiteenvalt in twee delen. Het ene deel denkt zo: het andere deel redeneert anders. Het is een bekende grap, dat de grootste zondaars 's zondags onder de preekstoel zitten. Dat is begrijpelijk.

Als je een scheiding maakt tussen God en het menselijke bestaan, dan heb je God in feite uit het menselijke bestaan gebannen. Je aandacht voor het goddelijke is dan niets anders dan een doekje voor het bloeden: een soort toevoeging van een zekere emotie die een zelfrechtvaardiging rationeel dan weer mogelijk maakt. Wij kunnen alleen permanent iets zijn. Op het ogenblik dat je probeert de twee delen tegen elkaar uit te spelen, ga je in feite ten onder aan je eigen verdeeldheid: Niets is belangrijker dan dat een mens in zich eenheid en rust gewint. Dat heeft niets te maken met psychologie en nog veel minder met moraliteit en wat dies meer zij. Het is eenvoudig een feit in de natuur.

Elk wezen, dat een eenheid bezit, is in staat zich op zijn niveau volledig te projecteren. Wanneer de mens tot zelfprojectie in de vele voor hem mogelijke vormen niet in staat blijkt, kan dit alleen voortvloeien uit de handhaving van tegenstelling of scheiding tussen de innerlijke wereld en de rationele wereld. Als u dat even laat doorsijpelen, dan zult u het met

rde der Verdraagzamen

Sleutels jaargang 30 : 84 – 85 cursus 1 - Zelfprojectie

Les 10 – Het grote IK

mij eens zijn dat, als u een cursus als deze heeft gevolgd of wilt volgen u eerst moet beginnen aan uzelf te denken.

Alle kennis kan u niet helpen. Kennis wordt rationeel overgebracht. O ja. ik weet het, wij werken ergens nog een beetje onder de toonbank met uitstralingen en gevoelens. Ongetwijfeld. Maar als u die eenheid niet in u kunt terugvinden, gaat de betekenis van hetgeen wij zeggen, van hetgeen wij proberen u bij te brengen verloren. Als u echter de uitstraling heeft ondergaan zoals dat op een avond als deze gebeurt, dan heeft u ook geestelijk een cursus gevolgd. Die is niet uit te drukken in woorden of begrippen. Ze omvat veel meer aan de ene kant en vaak veel minder aan de andere kant dan in de beredeneringen naar buiten komt. Pas als u zelf een eenheid wordt, ontstaat de synthese waardoor de werkelijke mogelijkheid en de werkelijke betekenis voor u niet alleen kenbaar en beleefbaar wordt, maar bovendien bruikbaar.

Het is niet voor niets dat er altijd weer met grote nadruk wordt gesproken over innerlijke harmonie, over een zelferkenning die niets te maken heeft met selectie van eigenschappen en de omschrijving daarvan, maar die gewoon een bijna klakkeloze aanvaarding inhoudt van het onbewuste, van het gevoelsleven en al wat daar bij komt. Dat kun je alleen bereiken, als je begint jezelf te aanvaarden zoals je bent. Elke mens heeft zijn eigen karakteristiek. Elke mens heeft op grond van die karakteristiek zijn persoonlijke neigingen en uitingen maar ook zijn naar het onderbewustzijn verdrongen ervaringen, zijn in het ik begraven strijdpunten angsten, begeerten. Indien wij in staat zijn onszelf te aanvaarden zoals wij zijn en niet proberen om onszelf a.h.w. al redenerend in allerlei delen op te lossen, dan kunnen wij ook aanvaarden dat het geheel van ons wezen alleen maar de achtergrond is voor datgene wat we redelijk zijn, denken en doen.

Dan zijn wij gekomen op dat ene punt dat beslissend is: het ogenblik waarop onze persoonlijkheid, ook al zullen wij dat niet expliciet als zodanig ervaren, als een eenheid functioneert. En dan moeten wij de rede nog belemmeren daar waar ze wil proberen de innerlijke persoonlijkheid opzij te schuiven met huichelarij als: het kan toch anders en waarom nu zo. Want dat kun je wel zeggen, maar je kunt het niet veranderen. Je moet gewoon aanvaarden wat je bent. Je moet, werken met hetgeen je bent, maak jezelf geen verwijten omdat je het een of ander bent en dat rationeel op grond van wat ze je hebben bijgebracht en misschien niet helemaal aanvaardbaar is. Gewoon; ik ben die ik ben. In navolging misschien van de Schepper die zich eens als zodanig heeft kenbaar gemaakt. Want dat is de eenheid.

De eenheid is niet benoembaar en omschrijfbaar. Ook niet de uwe. Het is deze eenheid, deze kracht die een basis vormt voor al datgene wat zich aan de oppervlakte in redelijk denken etc. vormt. Het is de bron en gelijktijdig de basis van alle gevoelens die in u ontstaan en die uit u naar buiten zouden willen gaan. Maar als u zegt: Dat kan niet, dat moet anders, dan moet u zich afvragen waarom u dat zegt. In heel veel gevallen is het niet veel meer dan de stem van God een muilkorf voorbinden, opdat Hij alsjeblieft niet te luid zou spreken. Dat moeten we voorkomen. Ik weet, het hangt niet helemaal samen met deze cursus, maar het is toch wel een van de saillante punten in het geheel.

Jezelf projecteren, best. Maar je kunt alleen je ene werkelijkheid projecteren inclusief de kracht, inclusief het weten, inclusief de hele voorgeschiedenis van vele sferen en misschien wel van 50 of 100 levens zoals bij sommigen wel voorkomt. Al die dingen spelen een rol. Je kunt er niet één van uitschakelen. Daarom is die aanvaarding noodzakelijk.

Daarom moet je niet vreemd opkijken, als er dan allerlei dingen in je opwellen. Maar als er een angst naar buiten komt die niet rationeel begrijpelijk is, dan moet ze in je liggen. Aanvaard dat ze in je is en zeg, tot jezelf, mijn innerlijk kan dit oplossen. Dan kan er een oplossing zijn die verder geen redelijke processen laat staan de daarmee gepaard gaande emoties, noodzakelijk maken.

Ik wil deze les niet te lang maken, maar aan het einde van een cursus als deze wil ik proberen om nog een keer extra duidelijk te zijn. Ik zeg u dit:

Al datgene wat in u leeft, leeft voor een deel in mij en omgekeerd. Als wij dit erkennen, dan zijn we samen één kracht. Wat geldt voor ons zoals wij hier zijn, dat geldt voor elke groep mensen: of het uw vijanden zijn of uw vrienden of alleen maar vreemdelingen.

In ons zijn vele dingen gelijk want ze hebben dezelfde basis. Als wij op die basis terugvallen, dan hebben wij iets waardoor we iedereen kunnen bereiken, iedereen kunnen aanspreken, iedereen a.h.w. in een kracht, in één werking kunnen verenigen. Dat moet je voelen, dat kun je niet beredeneren. Als je het kunt voelen, dan heb je een sleutel gevonden tot iets wat anderen dan inwijding noemen.

Ik wil u ook nog waarschuwen. Het is heel gemakkelijk te denken dat je ingewijd bent. Maar als je dat denkt, ben je dat niet. Een ingewijde weet niet in hoeverre hij is ingewijd. Hij weet alleen dat hij zijn wereld anders, ruimer, duidelijker ziet en beleeft dan vele anderen.

Het is gemakkelijk te denken dat u geroepen bent tot een bepaalde taak. Dat doen de meeste nogal graag, zelfs in de geest. Maar laten we dan beseffen dat die geroepenheid niet voortkomt uit het geheel, maar uit datgene wat we zelf zijn. Wij proberen alleen iets dat in ons leeft waar te maken en gelijktijdig daardoor ons deel zijn van het geheel uit te drukken.

Laten wij alsjeblieft onszelf niet overschatten. Geen van ons is onvervangbaar. Ja, in uiting misschien voor een ogenblik, maar wat gebeuren moet gebeurt. Want er is niets dat de totale gang van bewustwording, die het Al brengt tot de zelferkenning waarin God volledig is gespiegeld, kan tegenhouden. Ook u niet. Dan moet u zich niet druk maken om dat mogelijk te maken. U moet zich niet druk maken om bepaalde facetten daarvan te veranderen of te onderdrukken. U moet gewoon zijn wat u bent. De taak die u zichzelf dan heeft aangemeten moet u ook zien als een uiting van een in u levende behoefte of noodzaak.

Maak u alstublieft niet edel. Ik voel mij geroepen om de mensheid te dienen. Nou, degenen die dat zeggen, voelen zich over het algemeen geroepen om zichzelf in de vorm van dienstbaarheid op te leggen aan anderen. Niet altijd, maar meestal wel. Maak toch die fouten niet.

Erken: er is iets in mij dat mij ertoe brengt om op deze wijze anderen te willen helpen. Ik ben het. En om die hulp te geven kan ik een beroep doen op de totaliteit zolang ik niet die totaliteit in de plaats probeer te stellen van mijn eigen ik. Als u dat ook nog heeft verteerd dat is voor velen heel moeilijk te verteren dan kunnen we langzamerhand gaan afsluiten.

Wij hebben in al deze lessen geprobeerd u op velerlei manieren iets dichterbij uw ware ik. Wij hebben getracht u iets te laten zien van de mogelijkheden die daarin schuilen. Wij hebben u iets verklaard van achtergronden, een beetje rationeel misschien, die toch samenhangen met het werkelijke bestaan. Nu is het aan u. Wij hebben u gegeven wat wij konden.

Nu is de vraag: wat doet u ermee? Het is dwaasheid een danscursus te lezen en te denken dat, als je haar van buiten hebt geleerd, je dan een goede danser bent. Je moet de danspassen maken. Aarzelend, fouten makend desnoods totdat je datgene wat je hebt geleerd en dat wat je doet laat samenvloeien in een bijna instinctmatige reactie. Dat moet u ook proberen.

Als het u een troost is, bij ons is het ook niet zo gemakkelijk gegaan. Bij ons is het ook niet allemaal zo groots. Wij zijn in vele opzichten misschien wat ruimer van blik, zelfs wat ruimer van mogelijkheden dan de mens in de stof, maar ook wij hebben onze fouten gemaakt. Ook bij ons is het wel eens moeilijk om weer terug te keren tot die innerlijke eenheid en ons niet aan de hand van onze behoeften, problemen en noodzaken als het ware te willen profileren, daarbij vergetend dat het harmonische aspect in ons daardoor teloor gaat. Dus maakt u zich geen zorgen als het niet gemakkelijk gaat, maar probeer er tenminste iets mee te doen.

Eerst de mens, die zichzelf volledig leert aanvaarden en tevens beseft wat in mij leeft, bestaat ook in alle anderen, die kan waarlijk zijn persoonlijkheid projecteren. Maar hij kan ook in steeds omvattender zin waarlijk één worden met al totdat hij tenslotte die toestand van onverstoorbare vrede bereikt die hij dan maar samadhi wil noemen, maar die in feite alleen is

rde der Verdraagzamen

Sleutels jaargang 30 : 84 – 85 cursus 1 - Zelfprojectie

Les 10 – Het grote IK

een innerlijke eenheid die niet meer kan worden beïnvloed door wat er ook van buitenaf in een bepaalde wereld met hem gebeurt.

Ik hoop, dat u de schreden op dat pad zult zetten en als u begonnen bent verder zult gaan.

PROJECTIES UIT DE KOSMOS

Zelfprojectie is natuurlijk erg belangrijk. Maar u bent gelijktijdig ook onderworpen aan een aantal projecties uit de kosmos, geestelijk en stoffelijk. Deze hebben grotendeels invloed op u.

Projecties uit het planetenstelsel b.v. hebben lichamelijk invloed op u, maar kunnen ook uw gemoedstoestand e.d. ongetwijfeld beïnvloeden. Daarnaast hebben wij te maken met kosmische stromingen van een meer geestelijke aard. Deze spreken in de eerste plaats uw onderbewustzijn aan natuurlijk, maar zij spreken ook uw geest en uw geestelijke voortuigen aan. Zonder te zeggen dat u daardoor wordt bepaald in een zekere richting, mag ik toch wel opmerken dat u wordt geconditioneerd in een bepaalde richting.

Een geestelijk kosmische stroming b.v. kun je vergelijken met het uitgaan van een stadion. Je kunt niet tegen de stroom in gaan. Je kunt hoogstens zijwaarts gaan, als je daarvoor gelegenheid vindt en wachten. Datzelfde krijg je met deze geestelijke stromingen. Je wordt a.h.w. in een stroomversnelling gebracht en je moet danig manoeuvreren om je los te maken van een overheersende tendens: het kappen. Maar dat is moeilijk.

Dan zijn er de stoffelijke beïnvloedingen. De astrologen spreken van de werking van de planeten. Het is in feite de voortdurende verandering van de evenwichtssituatie rond de zon waardoor het geheel van de zonnestraling plus het geheel van de magnetische velden en werkingen rond de planeten variaties ondergaan. Uw lichaam wordt daardoor beïnvloed. Dat wil niet alleen zeggen, dat u daardoor bepaalde zwakke plekken duidelijk geëtaleerd ziet of dat u wat ook mogelijk is op een gegeven ogenblik buitengewoon goed reageert. Men zegt dan: Ja Mars en ja, Jupiter staan gunstig. Je hebt dan die lichamelijke beïnvloedingen. En die kun je beheersen, let wel, maar dan moet je wel beseffen dat ze bestaan.

Op het ogenblik, dat je niet beseft dat ze bestaan of wanneer er lichamelijk emotioneel of anderszins al een beweging in een bepaalde richting gaande is, kun je ze niet weerstaan. Laat mij het heel eenvoudig zeggen:

U heeft b.v. zwakke enkels. Normaal zou u iets voorzichtiger moeten zijn, wat beter moeten uitkijken dan verzwikt u geen enkel. Maar nu heeft u al een gebroken been. De kans is dan heel groot dat u ondanks uw uitkijken toch een keer valt en daarbij nogmaals het been en zeer waarschijnlijk de enkel zult beschadigen. Dit kunt u in alle vormen als gelijkenis doorzetten.

Wij zijn deel van een geheel, wordt u altijd geleerd. Dat is wel waar, maar in dat geheel voelen wij ons toch een afzonderlijk stukje. En juist dat afzonderlijk zijn brengt dan met zich mee dat we denken een volledige zelfstandigheid te bezitten. Die hebben we echter niet. Wij handelen dus alsof wij zelf kunnen beslissen. Dit betekent dat wij in situaties terecht komen die voor ons om welke reden dan ook onaanvaardbaar zijn. En dan gaan we aan onszelf verklaren dat het op een andere manier tot stand is gekomen. Wij zijn voortdurend bezig de werkelijkheid te vervalsen juist om dit gevoel van op bepaalde punten als het ware gestimuleerd zijn, op bepaalde punten bijna gedwongen worden te ontlopen.

Dan kunt u natuurlijk wel met zelfprojectie bezig zijn. U kunt zich bezighouden met de gevoelens die u uitstraalt. Maar als nu uw gevoelswereld op welke manier dan ook is gestimuleerd en u komt een keer een stimulans tegen in gelijke richting wat doet u dan? Dan straalt u uit wat er in u leeft en niet wat u zo graag zou willen uitstralen. Dat is heel begrijpelijk.

Het hele leven op de wereld is eigenlijk een beetje geconditioneerd. Om een voorbeeld te geven, als we rekening houden met de, zuiver stoffelijke tendensen, dan moet er in Nederland een crisisperiode ontstaan over een 4 á 5 maanden. Dat is bijna onvermijdelijk. Niet dat die crisis ernstige gevolgen behoeft te hebben, maar de kans dat ze die heeft, is wel groot.

Zou een dergelijke invloed geestelijk aanwezig zijn, dan moeten we aannemen, dat het grootste gedeelte van de mensen die toch niet bewust kunnen ervaren, laat staan dat ze die zouden kunnen opvangen. Zou een geestelijke invloed van diezelfde aard Nederland treffen dan zou er in Nederland werkelijk moord en doodslag uitbreken aan alle kanten. Dat is nu het verschil tussen de geestelijke en de stoffelijke werking, als het gaat om deze kosmische invloeden.

U leeft verder in een milieu. De meeste mensen denken aan milieu als het wereldje, waarin ze levend, dat is niet helemaal waar. Dat wereldje is ook de denkbeelden waarmee ik leef, de geloofsartikelen die ik onderschrijf de opvattingen die ik heb t.a.v. mijn medemensen. Die vormen ook het milieu.

Het milieu conditioneert kunt u zeggen. Gelijktijdig heeft u een oordeel over het milieu. Dat oordeel conditioneert u nogmaals. De doorsnee-mens is dus tot eenzijdigheden geneigd. Die eenzijdigheden op zichzelf zouden we nog wel kunnen verwerken. Maar als die eenzijdigheden bovendien nog gepaard gaan met een bepaalde stimulans hetzij door stoffelijk kosmische invloeden, hetzij door geestelijke invloeden, dan krijgen wij opeens iets wat rationeel schijnend dat niet meer is. Mag ik een vreemd voorbeeld geven?

Er is een bepaalde cyclus. U kunt het zelf nog wil nagaan. De eerste keer ontstond daardoor de Boeren Partij. De tweede keer ontstond het uiterst rechtse partijtje dat alle buitenlanders het land wil uittrappen. U kunt het vreemd vinden, maar dat is gewoon zo. Gelijktijdig echter - en daar moeten we ook rekening mee houden - zien we dat in de eerste periode een verscherping van de z.g. politieke polarisatie plaatsvindt, maar dat gelijktijdig de tendens van samenwerking in de kerk wordt vervangen door een toenemende behoefte aan orthodoxie.

In diezelfde periode namelijk krijgt het St. Michels Legioen in de katholieke kerk veel stemmen en indirect beginnen de invloeden in Rome te werken.

In het tweede geval kunnen we zeggen: Kijk naar de kerk. De kerk begint met een stel benoemingen en maatregelen die in feite de oude tradities van een betrekkelijk vrij geloof in Nederland de kop indrukken en gelijktijdig de oecumene, die nog steeds wordt gepredikt, eigenlijk onmogelijk maakt. Dan kunt u zeggen; Dat is de schuld van de Paus of van bisschop Gijzen, ook iemand die zo buitengewoon populair wordt gevonden. Misschien geeft men nog een ander de schuld.

Die mensen zijn de exponenten van zoiets. Het is niet alleen deze ene mens die dat veroorzaakt. Het is een hele golf die dat veroorzaakt. Naar gelang dan die mensen een gezagspositie hebben of zichzelf zien als gezagsdragers, is de kans groot dat, als die tendens ophoudt zij hun eigen houding proberen te continueren om zich in de ogen van anderen niet te desavoueren. Dat is alleen in Nederland al te constateren. Wij kunnen dat ook elders zien.

Het is helemaal geen toeval dat wij gelijktijdig veranderingen zien in de Ver. Staten (Reagan), Engeland (Tatcher), maar ook regeringsopvattingen in China: een machtsstrijd die nu eindelijk langzaam uitkristalliseert in een beleidsverandering met Rusland. Ook een verandering van politieke en emotionele samenstelling in Frankrijk. In Duitsland eveneens een verschuiving van belangenpartijen. Het gebeurt allemaal gelijktijdig. Nu heb ik het alleen nog maar over de dingen die u zuiver stoffelijk kunt waarnemen. Als ik alle geestelijke zaken er ook nog bij zou halen, dan zou ik moeten komen met voorbeelden die u nog veel minder kunt begrijpen.

Is het dan een wonder dat terrorisme in bepaalde golven optreedt? Want hier hebben wij te maken met een bepaalde stimulans die voor driekwart geestelijk is. Het is namelijk een gevoelswereld die overhoop wordt gegooid en waaruit allerlei reacties voortkomen. Gaat u het maar na: terrorisme komt voor in golven met ongeveer driejarige tussenpozen. In die driejarige tussenpozen zijn ze weer afhankelijk van een zonneritme, maar ook van een geestelijk ritme dat eigenlijk ongeveer om de 2 jaar en 9 maanden pleegt op te treden. Het is een betrekkelijk zwak signaal, maar zijn de andere omstandigheden gunstig dan dringt het door en brengt het allerlei reacties teweeg.

Als u gaat kijken naar revolutionaire bewegingen en u kijkt de geschiedenis daarop na, dan moogt u kijken naar de opstand der edelen tegen Floris V hier te lande als naar de

rde der Verdraagzamen

Sleutels jaargang 30 : 84 – 85 cursus 1 - Zelfprojectie

Les 10 – Het grote IK

Bundesschuh in Duitsland enz. de strijd van de Rozen in Engeland. Als u ze allemaal in tijd stelt, dan blijkt er een soort ritme in te zitten.

Er zijn bepaalde vaste perioden waarin zo iets waarschijnlijk is. Crisisverschijnselen komen met vaste tussenpozen door. Ze kunnen door de huidige beleidsvoering voor een deel onderdrukt, d.w.z. uitgesmeerd worden over een langere periode, maar ze zijn onmiskenbaar en ze blijven komen. Hoe langer je ze uitsmeert, hoe groter de kans is dat het staartje van de ene crisis wordt versterkt door de volgende. Maar dat snappen de mensen gewoon niet.

Met dit alles wil ik alleen maar duidelijk maken beste mensen, u bent niet alleen maar aangewezen op uw innerlijk zonder meer. Ja, als u geheel één kunt zijn in uzelf, dan zijn de andere invloeden te verwaarlozen, omdat u innerlijk een veel grotere kracht en een veel grotere sterkte heeft. Waar dat echter niet het geval is daar wordt u veel sterker beïnvloed door al dat andere dan u zou denken.

Vergeef mij dat ik het zeg, maar als er een zeer negatieve invloed van geestelijke aard hier doordringt, dan reageert u emotioneel. Dan geeft u de hond een schop, wat u anders nooit zou doen en als hij u in een reactie bijt, bent u in staat om hem te doden. Dat is heel gewoon. Alleen, u beheerst het niet. En dat is nu een situatie waarmee we dus rekening mee moeten houden ook als we met onze geestelijke oefeningen onze pogingen om geestelijk vooruit te komen bezig zijn.

Kijk, wij kunnen wel geestelijk vooruit komen, maar er zijn ogenblikken dat we passen op de plaats moeten maken. Wij kunnen ons wel een bepaalde trant van leven aanwennen en die een lange tijd blijven volhouden maar er komt altijd weer een ogenblik dat we ons niet verder kunnen ontwikkelen, dat we alleen maar even moeten blijven stilstaan en heel voorzichtig zijn.

Mensen denken heel graag in evolutionaire tendensen ook ten aanzien van zichzelf. Maar een evolutie is niet een geleidelijk proces: het gaat met horten en stoten. Een geestelijke evolutie van een mens is precies hetzelfde. Daar hebben we trouwens verscheidene malen over gesproken

De invloeden waarover ik nu spreek hebben wel degelijk te maken met plotselinge veranderingen, ook in uzelf. Dan ziet u ineens de hele wereld en de dingen geheel anders. Als u dit geestelijk positief kunt verwerken, wordt u sterker. Als u het niet kunt verwerken, dan spijt het ons, maar dan zult u een tijdje moeten wachten en opkomen voor herhalingsoefeningen. Menige reïncarnatie is niet alleen het resultaat van gebrek aan bewustwording tijdens een stoffelijk leven. Het is gewoon een falen in het overwinnen van de andere impulsen. Men heeft zijn innerlijke evenwichtigheid verloren en daardoor is men niet meer in staat tot verder gaan.

Eén van de belangrijke dingen in het menselijk bestaan is daarom ook een mate van beheersing. Je moet weten op welk punt je even moet stil staan. Dat is echt waar. Anders gezegd: Je moet weten op welk ogenblik je beter je mond kunt houden en op welk ogenblik je beter kunt spreken. De mensen weten dat niet altijd. Integendeel, ik heb soms het idee dat ze meer gevoel hebben voor het verkeerde moment van spreken: als je zo hoort wat er overal wordt uitgekraamd.

Een geestelijke bewustwording hanteren is steeds terugkeren naar die innerlijke sereniteit. Als je dan naar buiten komt, heb je natuurlijk te maken met alle impulsen die van buitenaf komen en die je ook conditioneren. Maar dan herken je uit die innerlijke rust: deze passen er niet bij. Dan ga je een stapje opzij en wacht je tot het gedrang voorbij is. Dan oordeel je niet meer over anderen in de zin van: dat ze dat nu moeten doen. Dan denk je: Hé, ik heb zelf die impulsen, laat mij eens even uitkijken. Die anderen hebben die impulsen ook. Wacht even, ik kan nu beter voorzichtig zijn. En dan kunnen we later weer gewoon verder gaan.

De geestelijke evolutie is dus een wisselproces. Ze is eigenlijk afwisselend een uitbreiding van bewustzijn (dat is meer dan weten) en een zelfbeheersing waardoor de innerlijke rust kan worden bewaard ondanks uiterlijke verstorende omstandigheden.

Als je dat nu in de gaten hebt, dan heb je eigenlijk iets geleerd dat de zelfprojectie, waarover de hele cursus is gegaan, beter mogelijk maakt. Je hebt ook iets geleerd waardoor je in je eigen leven al die conflictstof die bijna onvermijdelijk in elk leven bestaat, grotendeels kunt vermijden. Dan kun je vermijden dat er brokken komen.

Hoe vaak zie je tegenwoordig niet dat een echtpaar werkelijk van elkaar houdt. Dan komt er zo'n invloed en op dat moment kan geen van beiden z'n mond houden. Er volgen nog een paar klappen en dan echtscheiding. Een jaar later komen ze toch weer bij elkaar. Dat is natuurlijk nonsens, maar het is onvermijdelijk als je niet die innerlijke rust, die reserve hebt. Die reserve heb je nodig. Daarom moeten we uit die kosmische tendensen ook nog iets anders leren.

Er zijn planetaire invloeden die gunstig zijn, zoals dat heet. Van die invloeden maken we stoffelijk gebruik om de dingen te doen die noodzakelijk gedaan moeten worden en dan gaat het beter. Er zijn echter perioden dat we ons geestelijk moe gevoelen. Zonder reden. Je bent lichamelijk geweldig vitaal, maar als iemand voorstelt: laten we eens luisteren naar Sibelius b.v., dan zegt hij: Neen, nou niet. Geef mij maar: Marie vrijt met een huzaar. Dat vind ik op dit ogenblik beter.

Als je dergelijke symptomen bij jezelf ontdekt of ontdekt dat je zeeft eenzijdig bezig bent, dan is er heel waarschijnlijk een kosmische invloed. Door gewoon te erkennen aan je eigen verandering van gedrag, dat er kosmisch een geestelijk invloed op je inwerkt, kun je die invloed eveneens gebruiken. Zo goed als je die stoffelijke invloed kunt gebruiken om op de goede ogenblikken de juiste dingen te doen. Zoals je gebruik kunt maken van de bio feedback, van de gunstige en ongunstige periode in zowel je mentale peil als in je stoffelijk lichamelijke peil. Zo zul je ook moeten leren om van die geestelijke impulsen, waar je ze herkent, gebruik te maken.

Wanneer zo'n impuls optreedt, dan moet ik datgene doen wat door die impuls mogelijk wordt gemaakt. Ik moet mij dan onthouden van alle dingen welke door die impuls eigenlijk tot een tegenstelling worden. Dan ben je meester van je wereld.

Mensen zijn voor een groot gedeelte slaven van de omstandigheden. Maar die slavernij komt omdat men geen rekening houdt met de bindingen die zijn ontstaan. Houdt men daarmee rekening, dan kan men grotendeels daaraan ontkomen. Houdt men daar geen rekening mee, dan beklaagt men zich over gevolgen die men in feite zelf heeft veroorzaakt.

Als u dat nu allemaal onthoudt, ben ik er zeker van dat u eens gaat kijken wat heb ik nu voor een bui? Maar dan moet u niet doen als de man die geeuwt en zegt. O, ik geeuw, dus ik ben moe. U moet zeggen: Ik heb zuurstofgebrek daarom geeuw ik. U moet ook nog begrijpen waarom u reageert. U heeft dan hier de mogelijkheid om uw bewustwording eigenlijk continu voort te zetten. Zeker, met rustpauzen, met veranderingen van manier van werken of van leven en beseffen, maar u kunt verder gaan. Houdt u er geen rekening mee, dan zult u merken dat u heel vaak ineens een klap op de kop krijgt juist op het moment dat u dat niet verwacht heeft. Daardoor komt u in een reactiepatroon terecht dat daarom strijdig is met de kern van uw wezen.

Hiermee heb ik nog een paar punten gesteld die interessant zijn.

Ik hoop, dat u in de cursus een aantal dingen heeft geleerd die voor u van belang zijn. Ik hoop ook, dat u voor uzelf niet het gevoel heeft dat u uw tijd nutteloos heeft besteed.

Daarnaast hoop ik, dat u zich van hetgeen is geleerd niet laat afbrengen, als er nu toevallig iets gebeurt dat er niet bij past. Als u tolerantie heeft voor anderen, dan zult u over het algemeen voor uzelf beter uitkomen. En als u begrip heeft voor uzelf, zult u daaruit ook begrip kunnen vinden voor anderen. Het is dat wat de basis is van harmonie. Een harmonie die je in jezelf weet te vinden en te behouden is de bron van elke samenwerking die een kosmisch aspect heeft.

EEN DIRIGENT

Een dirigent is een man, die de maat slaat voor een orkest dat toch al weet hoe het moet spelen, maar gelijktijdig kan hij door zijn aanvoelen van de muziek de musici ertoe brengen

rde der Verdraagzamen

Sleutels jaargang 30 : 84 – 85 cursus 1 - Zelfprojectie

Les 10 – Het grote IK

meer te zijn en zo als het ware meer te geven dan ze zonder dat zouden doen. Dat is wel heel zonderling.

Heel veel mensen willen dirigent zijn in het leven. Zij dirigeren de economie, de politiek, de kerkelijke gezindten, het sektarisme en al wat dies meer zij.

Een dirigent echter kan alleen maar werkelijk dirigent zijn, als hij het in zichzelf beleeft: als hij niet alleen werkt met opvattingen, maar in feite met gevoelens. Als hij die gevoelens kan overdragen aan anderen en daardoor het orkest kan maken tot een eenheid die het verlengstuk wordt, niet van zijn persoonlijkheid maar van zijn gevoelens of aan zoals men deftig zegt zijn interpretatie.

Misschien is God de enige werkelijke dirigent. Hij is degene die alle dingen doet samengaan. Maar als de orkestleden niet op de dirigent letten, terwijl anderen het wel doen, dan loopt het mis. En als er niemand op de dirigent let, dan zou hij er net zo goed niet kunnen zijn. Wat overblijft lijkt dan misschien nog wel wat, maar het is zeker niet wat het had kunnen zijn.

Als wij beseffen, dat alles in het bestaan zinrijk moet samengaan met alle werelden en alle sferen, dan moeten wij ook een beetje letten op de kracht welke die eenheid a.h.w. voortbrengt en vanuit zich vorm geeft.

Als wij het gevoel, dat de Schepper in ons wekt doordat Hij het zelf is, kunnen begrijpen, dan zullen wij in het leven onze partij spelen op de meest juiste wijze. En dan zullen wij worden gedragen naar een peil van musiceren of van leven die ver te boven gaat aan datgene wat we zonder die leiding ooit tot stand zouden kunnen brengen. Daarom zeg ik:

Wees niet bang voor een dirigent, maar begrijp dat het niet gaat om redeneringen en interpretaties, maar om een overdracht van een gevoel waardoor men gezamenlijk kan uitdrukken wat in die eenling misschien bestaat, maar wat alleen door de veelheid kan worden waargemaakt.

COMPROMIS

Een compromis is eigenlijk niets. Want waar je tegendelen met elkaar verenigt zonder meer, daar ontstaat een punt voor de toekomstige strijd en waar je in de overeenkomst alweer onenigheid die later komt. Een compromis heeft weinig zin.

Een compromis soms met het lot. Een compromis met medemensen. Een compromis met God. Het heeft weinig zin. Het is aanvaarden, verwerken en dan samengaan. Niet op grond van overeenkomst, maar op grond van werkelijk begrijpen werkelijk verstaan. Als je dat zoekt en dat wil bereiken, dan moet je ook niet naar jezelf zien. Of zeggen: Ik doe dit in naam van de Schepper die ik met mijn wezen uitvoerig zo dien.

Dan moet je niet zeggen: Wij moeten besluiten. Wij geven wat en een ander geeft wat. Dan moet je gewoon zeggen: Wij moeten begrijpen.

Een compromis is juist onbegrip. Maar waar begrijpen is, daar is een werkelijk en bewust ook wel volledig samengaan. Dan is er geen geschilpunt meer. Dan hebben beiden dat gedaan wat voor hun eigen weten juist is, wat voor hun eigen wezen spreekt. Geen van hen doet meer naar buiten of het goed is, terwijl hij in zichzelf over het bereikte de staf weer breekt.

Neen, een compromis met God, met geesten, met mensen soms of tussen staat en staat. Vergeet het maar. Dat zijn de bronnen van onbegrip en strijd en haat ook onder het uiterlijk begraven. Want als er een ding zeker is: het compromis, dat is verrotting die woekert onder nieuw vernis.

Heeft u het begrepen?